

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування

Кафедра менеджменту та публічного врядування

07-06-07М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних робіт та виконання самостійної роботи
з навчальної дисципліни

**«Публічне управління соціально-гуманітарною
політикою»**

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою
«Публічне управління та адміністрування»
спеціальності «Публічне управління та адміністрування»
денної і заочної форми навчання

Рекомендовано
Науково-методичною
радою з якості ННІЕМ
Протокол № 3
від 27 вересня 2023 р.

Методичні вказівки до практичних робіт та виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Публічне управління соціально-гуманітарною політикою» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування» спеціальності «Публічне управління та адміністрування» денної і заочної форми навчання [Електронне видання] / Антонова С. Є. – Рівне : НУВГП, 2023. – 32 с.

Укладач: Антонова С. Є., к.е.н., доцент кафедри менеджменту та публічного врядування.

Відповідальний за випуск: Тихончук Л. Х., д.держ.упр., доцент, в.о. завідувача кафедри менеджменту та публічного врядування

Керівник групи забезпечення ОП
к.е.н., доцент

Антонова С. Є.

© С. Є. Антонова, 2023
© НУВГП, 2023

ЗМІСТ

1.	Загальні положення вивчення навчальної дисципліни...	4
2.	Поради з планування і організації вивчення навчальної дисципліни.....	7
3.	Тематика практичних робіт та самостійної роботи.....	9
4.	Практичне заняття № 1.....	9
5.	Практичне заняття № 2.....	11
6.	Практичне заняття № 3.....	12
7.	Практичне заняття № 4.....	13
8.	Практичне заняття № 5.....	14
9.	Практичне заняття № 6.....	15
10.	Практичне заняття № 7.....	16
11.	Практичне заняття № 8.....	19
12.	Практичне заняття № 9.....	20
13.	Практичне заняття № 10.....	21
14.	Практичне заняття № 11.....	22
15.	Тестова питання.....	23
16.	Індивідуальна робота.....	24
17.	Оцінювання знань студентів.....	27
18.	Список рекомендованої літератури.....	28

1. Загальні положення вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Публічне управління соціально-гуманітарною політикою» призначена для вивчення здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» та є обов'язковою професійно-орієнтованою дисципліною, що дозволяє набути компетентності з особливостей публічного управління соціально-гуманітарною політикою.

Соціогуманітарна сфера суспільства - складна багатоаспектна система, що охоплює усі сторони життєдіяльності людини, сфера, умови якої покликані, з одного боку, формувати, а з другого - забезпечувати дедалі зростаючі потреби людини у саморозвитку та самореалізації. Актуальність завдань розвитку соціальної та гуманітарної сфер та необхідність удосконалення публічного управління ними зумовлюють необхідність всебічного розгляду сутності, змісту, проблем та перспектив українського суспільства у цьому контексті.

Метою викладання дисципліни: формування у студентів навиків, необхідних для правильного орієнтування в соціальному і гуманітарному просторі; ознайомлення з соціальними процесами в умовах трансформації суспільства в Україні; основними напрямками соціальної і гуманітарної політики в державі; надання теоретичних та практичних знань щодо сутності, змісту публічного управління соціальною і гуманітарною політикою, його суб'єктів і об'єктів, видів, форм і особливостей, функцій, методів, технологій.

Завдання курсу:

- розкриття сутності управління соціальним та гуманітарним розвитком суспільства в сучасних трансформаційних умовах;
- ознайомлення з основними напрямками публічного управління соціальним та гуманітарним розвитком українського суспільства, здійснення соціальної та гуманітарної політики;
- засвоєння сутності соціального захисту й безпеки людини і суспільства;
- вивчення досвіду розвинутих країн світу щодо реалізації соціальної та гуманітарної політики, підвищення якості життя та розвитку людського, соціального капіталу;

- формування навичок управління соціальним і гуманітарним розвитком суспільства, оволодіння методами соціальної роботи в сучасних умовах.

Після вивчення даної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

отримати компетентності:

ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 6. Здатність працювати в команді.

ЗК 8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

ФК2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

ФК4. Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ.

ФК5. Здатність використовувати систему електронного документообігу.

ФК7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

ФК8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

ФК9. Здатність впроваджувати інноваційні технології.

ФК12. Здатність розробляти та реалізовувати заходи щодо впровадження оптимальних форм і методів діяльності органів публічного адміністрування, враховуючи антикризові механізми розвитку громадянського суспільства.

ФК13. Здатність використовувати джерела управлінської, статистичної інформації для підготовки службових документів.

ФК14. Здатність досліджувати та розв'язувати складні проблеми управлінської діяльності, використовувати та впроваджувати нові підходи до публічного управління з врахуванням євроінтеграційних завдань з метою підвищення його ефективності в різних сферах, секторах.

програмні результати навчання:

ПРН1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

ПРН4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.

ПРН5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

ПРН6. Знати та застосовувати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.

ПРН7. Вміти організувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх/спортивних проектах, спрямованих на формування здорового способу життя / активної громадянської позиції.

ПРН8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень, в т.ч. при виникненні конфліктних ситуацій.

ПРН11. Уміти відшукувати та узагальнювати інформацію, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

ПРН14. Уміти коригувати діяльність у випадку зміни вихідних умов.

ПРН16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.

ПРН17. Уміння використовувати іноземний досвід міжнародної міжрегіональної співпраці та реалізовувати євроінтеграційні завдання в публічному управлінні та адмініструванні.

ПРН18. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних, екологічних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

ПРН19. Знати особливості реалізації управлінських функцій, використовувати системні знання про механізми, методи та інструменти публічного управління в різних сферах.

ПРН20. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики.

2. Поради з планування і організації вивчення навчальної дисципліни

Самостійна робота здобувача є одним із важливих засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Зміст самостійної роботи при вивченні дисципліни «Публічне управління соціально-гуманітарною політикою» визначається навчальною програмою дисципліни, завданнями та вказівками викладача, даними методичними вказівками. Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, вмій та навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача. Питання, що виникають у здобувачів стосовно виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях, які проводяться згідно графіку, затвердженого кафедрою державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

Самостійна робота здобувачів під час вивчення навчальної дисципліни «Публічне управління соціально-гуманітарною політикою» включає такі форми:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем і питань, які передбачені для самостійного опрацювання;
- підготовка до практичних занять;
- систематизація вивченого матеріалу дисципліни перед контрольними заходами;
- підготовка наукової статті, есе, презентацій за програмою дисципліни;
- підготовка доповідей та участь в наукових студентських конференціях, круглих столах, тощо.

Всі завдання самостійної роботи здобувачів поділяються на обов'язкові та вибіркові, виконуються у встановлені терміни, з відповідною максимальною оцінкою та передбачають певні форми звітності щодо їх виконання. Обов'язкові завдання виконуються кожним без винятку здобувачем у процесі вивчення навчальної дисципліни, вибіркові завдання є альтернативними.

Після виконання обов'язкових та вибіркових завдань у встановлені терміни студент звітує викладачеві, а набрані ним бали враховуються як кількість балів за поточну успішність в навчальній роботі.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, індивідуальних заняттях та консультаціях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями (у відсотках від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

а) 100 % - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень;

а) 80 % - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

а) 60 % - завдання виконане повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

б) 40 % - завдання виконане частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

б) 0 % - завдання не виконане.

В процесі вивчення здобувачами дисципліни «Публічне управління соціально-гуманітарною політикою» передбачено наступні види роботи викладачів зі здобувачами:

- індивідуальні консультації за графіком, затвердженим кафедрою державного управління, документознавства та інформаційної діяльності;

- перевірка виконання індивідуальних завдань поточного контролю та модульних контрольних робіт;

- індивідуальні заняття зі здобувачами з метою підвищення рівня їхньої підготовки та розвитку індивідуальних здібностей, результатом яких може бути підготовка наукових доповідей, статей.

Контроль самостійної роботи здобувачів здійснюється на практичних та індивідуальних заняттях у формі поточного контролю, модульних контрольних робіт та перевірки якості виконання домашніх завдань. У табл. 1 наведено завдання для самостійного опрацювання.

Таблиця 1

Перелік питань для підготовки есе, презентації

№ з/п	Назва теми
1	Соціальна політика і соціальна справедливість
2	Соціальне партнерство, його роль у вирішенні соціальних проблем
3	Роль держави та її інститутів у розробці й реалізації соціальної політики
4	Соціальна політика у ринковій системі
5	Моделі соціальної політики в державах з ринковою економікою
6	Базовий державний мінімальний соціальний стандарт
7	Пріоритетні напрямки розвитку соціального захисту в Україні
8	Соціальний захист економічно активного населення
9	Стратегії переговорів у вирішенні соціально-трудових конфліктів
10	Державна молодіжна політика, її фінансування та гарантії соціального захисту молодих громадян
11	Сучасний стан і проблеми пенсійної системи України
12	Гуманітарний аудит та розробка і реалізація державних програм у гуманітарній сфері

3. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ РОБІТ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль 1

Теоретичні аспекти публічного управління соціальною політикою

Практичне заняття № 1

Тема: Публічне управління соціально-гуманітарною політикою як суспільний феномен та вид практичної діяльності

Мета: Ознайомити здобувачів із поняттям та сутністю, принципами, напрямками, пріоритетами соціально-гуманітарної політики держави.

Норма часу (за навчальною програмою): 4 год.

Питання для обговорення:

1. Поняття соціальної і гуманітарної політики, її основне завдання, напрями та моделі.

2. Концепція соціальної політики та її здійснення в Україні.

3. Об'єкт, предмет, методи і завдання соціальної і гуманітарної політики.

4. Принципи та механізми реалізації соціальної і гуманітарної політики.

5. Соціальна і гуманітарна політика як важлива складова внутрішньої політики держави, її зв'язок з економічною політикою.

6. Трансформація соціальної політики держави та забезпечення соціальної спрямованості економічного розвитку.

7. Роль держави в реалізації соціальної і гуманітарної політики.

8. Організаційно-правова структура соціальної політики і соціального захисту.

9. Органи законодавчої влади держави, які формують засади, напрями розвитку і реалізації завдань соціальної і гуманітарної політики.

10. Органи місцевої виконавчої влади і місцевого самоврядування, які реалізують програми соціального розвитку територій.

11. Недержавні інституції соціальної політики.

12. Кадрове забезпечення соціальної політики.

13. Інформатизація соціальних служб та організацій.

14. Соціальна політика і соціальна справедливість.

15. Розподіл і забезпечення соціальної справедливості.

16. Соціальне партнерство та його роль у вирішенні соціальних проблем.

17. Особливості управління державною соціальною та гуманітарною політикою в умовах війни та воєнного стану.

Рекомендована література: 1,3,4,5,9,10,12,13,14,16,17,18,19,38.

Практичне заняття № 2

Тема: Організаційно-правове забезпечення публічного управління соціальною політикою в Україні.

Мета: Ознайомити здобувачів із специфікою нормативно-правового забезпечення соціальної політики.

Норма часу (за навчальною програмою): 2 год.

Питання для обговорення:

1. Соціальні нормативи як відправна точка соціальної політики.
2. Державні соціальні стандарти – основа нормативно-правового забезпечення соціальної політики.
3. Базовий державний мінімальний соціальний стандарт.
4. Принципи, цілі й завдання соціальної стандартизації.
5. Система державних соціальних стандартів і нормативів в Україні.
6. Основні та додаткові види державних соціальних гарантій.
7. Правове і нормативно-методичне забезпечення соціальної політики.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. У чому полягає сутність соціальних нормативів?
2. Які існують види державних соціальних стандартів?
3. Чим викликане існування базового державного мінімального соціального стандарту?
4. Яке завдання соціальної стандартизації?
5. Яка структура системи державних соціальних стандартів і нормативів в Україні?

Рекомендована література:

1,3,4,5,9,10,12,13,14,16,17,18,19,20,21,22,23,38.

Практичне заняття № 3

Тема: Суб'єкти, механізми і інструменти соціальної політики.

Мета: Ознайомити студентів із суб'єктами соціальної політики держави, як людина, держава, політичні партії, громадські організації; механізмами та інструментами даної політики.

Норма часу (за навчальною програмою): 4 год.

Питання для обговорення:

1. Людина як суб'єкт соціальної політики.
2. Держава та політичні партії в системі суб'єктів соціальної політики.
3. Громадські організації як суб'єкти соціальної політики.
4. Механізми та інструменти соціальної політики.
5. Моделі соціальної політики.
6. Соціальна політика ЄС.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. Розкрийте сутність поняття «суб'єкт соціальної політики».
2. Визначте роль людської особистості в системі соціальних відносин.
3. Держава як суб'єкт соціальної політики в сучасних умовах.
4. Громадські організації як суб'єкти соціальної політики.
5. Що входить у поняття «механізм державного регулювання соціальної сфери»?
6. Які Ви знаєте інструменти соціальної політики?
7. Опишіть основні фінансові інструменти соціальної політики.
8. Охарактеризуйте основні моделі соціальної політики.
9. Проаналізуйте норвезьку модель соціальної політики.
10. Яка із моделей соціальної політики найбільш конструктивно може бути реалізована у сучасній Україні?

Рекомендована література: 1,3,4,5,9,10,12,13,14,16,17,18,19,38.

Практичне заняття № 4.
Тема: Соціальні послуги.

Мета: Ознайомити здобувачів із особливостями управління системою надання соціальних послуг, організацією і забезпеченням надання соціальної послуги у в умовах війни.

Норма часу (за навчальною програмою): 4 год.

Питання для обговорення:

1. Управління системою надання соціальних послуг.
2. Класифікація, типи соціальних послуг та порядок їх надання.
3. Особливості ефективного надання послуг соціальними службами в умовах війни та воєнного стану.
4. Перспективи в повоєнний період.
5. Сучасні проблеми вирішення проблем бідності та зайнятості соціальними службами: особливості в умовах війни та перспективи повоєнного періоду.
6. Єдина інформаційна система соціальної сфери. Реєстр надавачів соціальних послуг.
7. Міжнародний досвід надання соціальних послуг.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. Розкрийте сутність поняття «соціальні послуги».
2. Назвіть види та типи соціальних послуг.
3. Охарактеризуйте порядок надання соціальних послуг.
4. Особливості організації та забезпечення соціальних послуг у воєнний час.
5. Що являє собою Єдина інформаційна система соціальної сфери?
6. Які соціальні послуги можна отримати через електронні сервіси?
7. Як оцінити потреби територіальних громад в соціальних послугах?

Рекомендована література:

1,3,4,5,9,10,11,12,13,14,16,17,18,19,33,38,39.

Змістовий модуль 2.

Практичні аспекти публічного управління соціальною політикою

Практичне заняття 5.

Тема: Соціальна політика в сфері розвитку соціальних відносин.

Мета: Ознайомити здобувачів із особливостями соціальної політики у сфері соціально-класових, соціально-трудовах, сімейно-шлюбних відносин.

Норма часу (за навчальною програмою): 2 год.

Питання для обговорення:

1. Соціальна політика в сфері розвитку соціально-класових відносин.
2. Соціально-трудові відносини як об'єкт соціальної політики.
3. Соціальна політика як чинник розвитку сімейно-шлюбних відносин.
4. Особливості соціальної політики щодо розвитку демографічних відносин.
5. Сучасні аспекти державного регулювання переміщенням осіб.
6. Основні аспекти державної соціальної політики щодо повернення біженців в Україну.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. Розкрийте сутність поняття «клас».
2. Назвіть основні класоутворюючі ознаки.
3. Які основні показники соціальної структури сучасного українського суспільства?
4. Кого в Україні можна віднести до середнього класу?

5. Перерахуйте основні проблеми становлення середнього класу в Україні.
  6. Назвіть основні причини безробіття в Україні.
  7. Проаналізуйте регіональні особливості ринку праці в Україні.
  8. Які Ви знаєте функції сім'ї?
  9. Проаналізуйте роль сім'ї в умовах сучасного інформаційного суспільства.
  10. Охарактеризуйте основні тенденції демографічних процесів у світі.
  11. Міжнародний досвід та проблеми повернення біженців в Україну.
- Рекомендована література** 1,3,4,5,8,9,10,12,13,14,16,17,18,19,38.

Практичне заняття 6.

Тема: Державна політика в сфері соціального захисту.

Мета: Ознайомити здобувачів із особливостями реалізації державної політики в сфері соціального захисту.

Норма часу (за навчальною програмою): 4 год.

Питання для обговорення:

1. Соціальний захист та соціальне забезпечення.
2. Історія розвитку соціального захисту.
3. Державні соціальні стандарти та нормативи.
4. Формування сучасних систем соціального захисту і роль МОП у цьому процесі.
5. Система соціального захисту в Україні.
6. Сучасні проблеми соціального захисту в розвинених країнах світу.
7. Соціальний захист незахищених верств населення в воєнний час.
8. Соціальне страхування як механізм реалізації соціальної політики держави.
9. Кошти і тарифи в соціальному страхуванні.
10. Види соціального страхування.

11. Соціальна допомога та соціальні послуги для непрацездатних громадян.
12. Пенсійне забезпечення в умовах реформування вітчизняної пенсійної системи.
13. Соціальна безпека і якість життя людини в умовах війни та воєнного стану.
14. Об'єкти соціальної безпеки.
15. Особливості соціального захисту та соціальної безпеки впродовж життєвого циклу людини.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. Розкрийте сутність поняття «соціальний захист».
2. Співвідношення соціального захисту і соціального забезпечення.
3. Чи застаріло соціальне забезпечення як інститут?
4. Головні складові соціального захисту.
5. Функції соціального захисту.
6. Чи ефективно функціонує система соціального забезпечення?
7. Соціальне страхування в системі соціального захисту.
8. Соціальна допомога в системі соціального захисту.
9. Основні складові системи соціального захисту в Україні.
10. Основні перешкоди на шляху здійснення пенсійної реформи.
11. В чому особливості соціального захисту населення в умовах війни.

Рекомендована література:

- 1,3,4,5,9,10,12,13,14,16,17,18,19,20,21,22,23,38.

Практичне заняття № 7.

Тема: Державна політика у сфері праці. Соціальний діалог у системі євроінтеграційних цілей соціальної політики України.

Мета: Ознайомити здобувачів із особливостями реалізації державної політики в сфері праці та соціального діалогу.

Норма часу (за навчальною програмою): 2 год.

Питання для обговорення:

1. Соціально-трудові відносини як об'єкт соціальної політики.
2. Міжнародні стандарти соціальної політики у сфері праці.
3. Пріоритетні напрями державної політики у сфері праці та зайнятості.
4. Зовнішня трудова міграція населення України та політика щодо її регулювання.
5. Інтерпретація поняття та сутність соціального діалогу.
6. Місце та функції соціального діалогу в системі європейського врядування.
7. Національні моделі соціального діалогу країн-членів ЄС.
8. Сучасний стан та євроінтеграційні пріоритети розвитку вітчизняної системи соціального діалогу.

Питання для самостійного опрацювання

1. У чому полягає сутність соціально-трудова відносин?
2. Назвіть рівні соціально-трудова відносин.
3. Наведіть приклади сторін і суб'єктів соціально-трудова відносин.
4. Які функції держави як суб'єкта соціально-трудова відносин?
5. Які Вам відомі принципи соціально-трудова відносин?
6. Вкажіть рівні прояву соціально-трудова потенціалу.
7. Назвіть особливості розвитку соціально-трудова потенціалу України.
8. Які класичні моделі ринку праці Вам відомі?
9. Які особливості національних моделей ринку праці?
10. Назвіть документи МОП, які визначають основні напрями політики у сфері праці для країн-членів.
11. Назвіть основні напрями міжнародної політики у сфері праці. У чому об'єктивні причини міжнародної трудової міграції?
12. Дайте характеристику конвенціям Міжнародної організації праці у сфері трудової міграції.

13. У чому значення Конвенції ООН про захист прав усіх працівників-мігрантів та членів їхніх сімей?
14. Основний зміст Європейської конвенції про правовий статус працівників-мігрантів.
15. Як регулюється трудова міграція на рівні Європейського Союзу?
16. Основні механізми регулювання трудової міграції, що застосовуються країнами-реципієнтами мігрантів.
17. Основні підходи до політики щодо трудової міграції, які застосовуються країнами походження мігрантів.
18. Назвіть основні чинники трудової міграції з України.
19. Якими є обсяги трудової міграції з України, як вони визначаються?
20. Якими є основні соціально-демографічні характеристики українських трудових мігрантів?
21. Яка модель міграційної поведінки працівників-мігрантів є панівною?
22. Які результати та наслідки трудової міграції з України?
23. Назвіть основні напрями політики України у сфері трудової міграції.
24. Дайте характеристику Закону України “Про зовнішню трудову міграцію”.
25. Якими, на Вашу думку, мали б бути подальші кроки щодо вдосконалення політики держави у сфері трудової міграції?
26. Який підхід до визначення поняття соціального діалогу використовують соціальні партнери ЄС?
27. Розкрийте цілі та обґрунтуйте переваги соціального діалогу.
28. Які основні функції покликаний виконувати соціальний діалог у системі соціально-економічних та соціально-трудова відносин?
29. Охарактеризуйте основні види соціального діалогу.
30. На виконання яких основних функцій створюються організації роботодавців?
31. Охарактеризуйте особливості функціонування європейського двостороннього соціального діалогу.

Рекомендована література:

1,3,4,5,6,9,10,12,13,14,16,17,18,19,34,35,36,37,38.

Практичне заняття № 8

Тема: Державна політика у сфері освіти та науки.

Мета: Ознайомити здобувачів із особливостями реалізації державної політики в сфері освіти і науки.

Норма часу (за навчальною програмою): 2 год.

Питання для обговорення:

1. Розвиток освіти в «організованому суспільстві»: українські реалії та перспективи.
2. Освіта та наука як основа механізму трансформаційної динаміки українського суспільства.
3. Освітня політика України в умовах глобалізації.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. Основні підходи до розуміння поняття «освіта».
2. Роль вищої освіти у реформуванні суспільства в умовах глобалізації.
3. Охарактеризуйте провідні тенденції в розвитку української освіти в сучасних умовах.
4. В чому полягає мета державної політики щодо розвитку освіти?
5. Охарактеризуйте принципи освітньої політики незалежної України.
6. Визначте пріоритетні напрямки державної політики у сфері освіти.
7. У чому сутність нової моделі державного управління науково-освітнім комплексом?
8. Наука як основа трансформаційної динаміки суспільства.
9. Проблеми забезпечення ефективності наукової системи України.
10. Охарактеризуйте державно-громадську модель управління освітою.

Рекомендована література:

1,3,4,5,6,9,10,12,13,14,16,17,18,19,34,35,36,37,38.

Практичне заняття 9.

Тема: Державна політика у сфері культури.

Мета: Ознайомити здобувачів із особливостями реалізації державної політики в сфері культури.

Норма часу (за навчальною програмою): 2 год.

Питання для обговорення:

1. Культурна політика держави як чинник трансформації суспільних відносин.
2. Нормативно-правові засади функціонування сфери культури в Україні.
3. Інституційне структурування і фінансова основа реалізації державної культурної політики в Україні.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. Яке значення має культура в розвитку держави і суспільства?
2. Яка роль культури у формуванні національної свідомості й самосвідомості?
3. Як рівень культури забезпечує якість людського потенціалу та конкурентоспроможність економіки?
4. Визначте провідні тенденції розвитку української культури в сучасних умовах.
5. В чому полягає сутність культурної політики?
6. Охарактеризуйте принципи і механізми регуляції соціокультурних процесів?
7. Як змінюється зміст культурної політики держави в умовах демократизації суспільного життя?
8. Обґрунтуйте форми і методи управлінської діяльності в культурній сфері в умовах демократизації.
9. Наскільки відповідає вимогам сьогодення законодавче забезпечення культурної політики держави?

10. Проаналізуйте особливості реалізації культурної політики України в сучасних умовах.

Рекомендована література: 1,3,4,5,6,9,10,12,13,14,16,17,18,19.

Практичне заняття 10.

Тема: Державна політика у сфері охорони здоров'я.

Мета: Ознайомити здобувачів із особливостями реалізації державної політики в сфері охорони здоров'я.

Норма часу (за навчальною програмою): 2 год.

Питання для обговорення:

1. Стан сфери охорони здоров'я в Україні.
2. Ресурсне забезпечення системи охорони здоров'я в Україні.
3. Історичний досвід та сучасний стан реформування системи охорони здоров'я в Україні.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. Назвіть основні ознаки системи Семашка.
2. Основні причини критичного стану здоров'я українців.
3. Назвіть та охарактеризуйте органи державного управління системою охорони здоров'я.
4. Політико-правовий статус Міністерства охорони здоров'я України.
5. Стратегічні напрямки розвитку охорони здоров'я в Україні.
6. Які переваги сімейної медицини?
7. Що передбачає національний проект «Нове життя. Нова якість охорони материнства та дитинства»?
8. Які області обрані як пілотні щодо проведення реформування системи охорони здоров'я в Україні?
9. Досвід країн Європи у фінансуванні галузі охорони здоров'я: уроки для України.

Рекомендована література:

1,3,4,5,7,9,10,12,13,14,16,17,18,19,28.

Практичне заняття 11.

Тема: Державна молодіжна політика.

Мета: Ознайомити здобувачів із особливостями реалізації державної молодіжної політики та соціальними проблемами молоді.

Норма часу (за навчальною програмою): 2 год.

Питання для обговорення:

1. Характеристика молоді як соціально-демографічної групи.
2. Основні засади державної молодіжної політики.
3. Нормативно-правове та фінансове забезпечення молодіжної політики.
4. Механізми реалізації регіональної молодіжної політики.
5. Роль молодіжних організацій в регіональній молодіжній політиці.
6. Види соціальних послуг для молоді.
7. Соціальні проблеми молоді та шляхи їх вирішення.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. Які періоди розвитку державної молодіжної політики в Україні?
2. Назвіть головні завдання та напрями державної молодіжної політики.
3. Чи існує взаємозв'язок між різними молодіжними законами?
4. Які органи влади реалізують державну молодіжну політику?
5. Назвіть соціальні послуги для молоді.
6. Охарактеризуйте наявні молодіжні організації: діяльність, формування та розвиток.

Рекомендована 1,2,3,4,5,9,10,12,13,14,15,16,17,18,19,27.

4. ТЕСТОВІ ПИТАННЯ

1. Основою піраміди потреб за а.маслоу є:
  - а) потреби в безпеці;
  - б) фізіологічні потреби;
  - в) потреба в само актуалізації.
2. Першими країнами, де соціальна робота оформилась як особливий вид діяльності, а згодом була поставлена на професійну основу, вважають:
  - а) великобританія та США;
  - б) росія та великобританія;
  - в) німеччина та США.
3. В якій країні в 1869 р. було створено товариство організованої благодійності:
  - а) США;
  - б) німеччина;
  - в) великобританія.
4. Рік створення першої американської національної організації із соціальної роботи:
  - а) 1917 р.;
  - б) 1890 р.;
  - в) 1934 р.
5. Фундаментатор методу case-work (індивідуальна соціальна допомога) був:
  - а) зигмунд фрейд;
  - б) джейм адамс;
  - в) мері річмонд.
6. В якому році в Україні вперше вийшов журнал «соціальна політика і соціальна робота»:
  - а) 1997 рік.;
  - б) 1989 рік.;
  - в) 1993 рік.
7. Правове й законодавче закріплення соціальної роботи як фаху в Україні відбулось завдяки:
  - а) створенню асоціації «соціальний захист»;
  - б) ухвалення законів 2001 та 2003 рр.;
  - в) ухвали проекту 2000 р.
8. З яких компонентів складається старіння:
  - а) біологічне, душевне та психологічне старіння;

- б) біологічне, соціальне та душевне старіння;
- в) соціальне, психологічне та біологічне старіння.

9. Документ, який в 1991 р. ООН було ухвалено, в якому трактувалося про те, що люди похилого віку повинні мати це:

- а) принципи щодо людей похилого віку;
- б) правила поведження з людьми похилого віку;
- в) норми поведження з людьми похилого віку.

10. Найпоширеніші форми соціальної роботи з людьми похилого віку це:

- а) реабілітація та рекрутизація;
- б) соціальна допомога та переформатизація;
- в) реабілітація та соціальна допомога

11. В якому році ООН було прийнято декларацію про права інвалідів:

- а) 1994 р.;
- б) 1975 р.;
- в) 1997 р.

12. Існуючі в Україні форми опіки над дітьми-сиротами:

- а) опіка та опікування усиновлення(удочеріння), прийомна сім'я, дитячі будинки сімейного типу, державна опіка;
- б) опіка та опікування усиновлення(удочеріння), прийомна сім'я, дитячі будинки сімейного типу, державна опіка, соціальна опіка в центрах;
- в) опіка та опікування усиновлення(удочеріння), прийомна сім'я, дитячі будинки сімейного типу.

5. ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА

Варіант 0

1. Соціальний захист і соціальна безпека людини та суспільства.
2. Сутність та форми соціального захисту.
3. Дослідження рівні соціального захисту в Україні та перспективи її покращення.

Варіант 1

1. Сутність і види соціального страхування.
2. Соціальне страхування як базовий елемент державної політики щодо працездатного населення.
3. Дослідження рівня соціального страхування.

Варіант 2

1. Види державної соціальної допомоги.
2. Стратегія подолання бідності в Україні.
3. Дослідження рівня бідності в Україні.

Варіант 3

1. Сутність пенсійного забезпечення у системі соціальної безпеки.
2. Світові тенденції заходів пенсійної реформи.
3. Дослідження пенсійної системи України

Варіант 4

1. Сутність модернізації державної політики у сфері соціального захисту населення України.
2. Інноваційні соціальні послуги в країнах Європи.
3. Дослідження ринку розвитку модернізації соціального захисту населення в Україні.

Варіант 5

1. Мета, завдання та принципи державної політики соціального захисту осіб похилого віку.
2. Стратегічні цілі соціального розвитку в умовах старіння населення.
3. Дослідження демографічних перспектив України в умовах старіння населення.

Варіант 6

1. Інституціональні засади розвитку соціального діалогу в Україні.
2. Проблеми та перспективи розвитку галузевого соціального діалогу в Україні.
3. Європейські моделі соціального діалогу: досвід для України.

Варіант 7

1. Особливість гуманітарної політики України в сучасних умовах.
2. Основні напрями та пріоритети гуманітарної політики української держави.
3. Пріоритети державної політики щодо розвитку гуманітарної сфери.

Варіант 8

1. Обґрунтуйте основні напрями реформування системи охорони здоров'я в Україні.

2. Реалізація реформ державної політики в галузі охорони здоров'я.

3. Проаналізуйте актуальні проблеми державного управління сферою охорони здоров'я в Україні.

Варіант 9

1. Сутність, складові та пріоритетні напрями державної освітньої політики в контексті глобалізаційних процесів.

2. Удосконалення державного регулювання освітньо-наукової сфери в Україні в умовах євроінтеграції.

3. Стан і перспективи соціального партнерства та соціальної відповідальності в освітній галузі.

Варіант 10

1. Державні джерела фінансування соціальної та гуманітарної політики в Україні

2. Зовнішні джерела фінансування соціальної та гуманітарної політики в Україні.

3. Стан пенсійної реформи в Україні.

Вимоги до оформлення та написання індивідуальної роботи

Вибір варіанту згідно залікової книжки для студентів передбачена методика розподілу варіантів робіт, в основу якої покладено принцип визначення варіанту за останньою цифрою залікової книжки.

Структура роботи умовно поділяють на:

1 – теоретичну частину,

2 – аналізуючу частину,

3 – список використаних джерел,

4 – додатки.

Теоретична частина повинна мати в собі розкриття двох теоретичних питань з посиланнями та відповідним оформленням. відсоток плагіату не повинен перевищувати 20-30%.

Аналізуюча частина містить в собі розкриття третього питання, яке повинно відобразити аналіз, пропозиції чи перспективи згідно питання, яке відповідає варіанту залікової книжки. інформація повинна супроводжуватися статистикою за період не менше 5 років, яка повинна відображатись графічно та таблично. Список використаних джерел оформлюється відповідно в обсягах не менше 5 джерел. Додатки розміщують

після «списку використаних джерел» та нумеруються за прикладом «додаток 3», «додаток 4» (в тексті відповідно вказується так само).

Структурні елементи «титольний лист» «зміст», «теоретичне питання 1», «теоретичне питання 2», «висновки», «перелік використаних джерел») та «додатки» є обов'язковими.

Індивідуальна робота виконується державною мовою. Шрифт в таблицях та рисунках Times New Roman – 12. Підпис назв до рисунків та таблиць в додатку г та д. Міжрядковий інтервал в тексті – 1,5. поля: верхнє, нижнє, праве по 2 мм, ліве – 2,5 мм. Нумерація сторінок обов'язкова. Обсяг сторінок ргр не менше 15 ст. та не більше 25 ст.

6. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Система оцінювання успішності здобувача вищої освіти здійснюється а 100-бальною шкалою, яка розподіляється на дві складові:

- 1) 60 балів – поточна складова оцінювання;
- 2) 40 балів – модульна або підсумкова складова оцінювання.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Модульну або підсумкову (у випадку якщо дисципліна закінчується заліком – модульну) складову оцінювання організовано шляхом складання двох модульних контролів знань студентів. У випадку якщо дисципліна закінчується екзаменом, результати складання таких модульних контролів зараховуються як підсумковий контроль. Перескладати модульний контроль не дозволяється. Якщо здобувач (у випадку коли дисципліна закінчується екзаменом) із можливих 60 балів поточної складової оцінювання та 40 балів модульної або підсумкової складової оцінювання впродовж семестру набрав певну кількість балів (не менше 60) і такий результат його задовольняє, то набрана сума балів і є підсумковим результатом успішного складання екзамену. Якщо студента не задовольняє набрана кількість балів, то він повинен скласти підсумковий контроль під час екзаменаційної сесії (у межах 40 балів), при цьому усі набрані впродовж семестру бали модульних контролів анулюються, тобто результати складання підсумкового контролю знань додаватимуться до раніше набраних балів поточної складової оцінювання (у межах 60). Здобувач вищої

освіти має право взагалі не складати модульні контрольні тести впродовж семестру, а відразу планувати складати підсумковий контроль під час екзаменаційної сесії (тільки у випадку якщо дисципліна закінчується екзаменом).

Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль знань студентів. Поточний контроль є органічною частиною навчального процесу і проводиться під час лекцій та практичних занять.

Форми поточного контролю:

- перевірка підготовлених здобувачами презентацій за темами навчальної дисципліни, узгодженими з викладачем;
- перевірка домашніх завдань;
- тестова перевірка знань студентів;
- модульний контроль;
- інші форми.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Сушко А. І., Мамонтова Е. В., Краснопольська Т. М. Гуманітарна політика держави : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Одеса, 2022. 48 с.
2. Соціальна політика : навч. посіб. / Л. Д. Климанська, В. Є. Савка, Н. М. Хома та ін. ; за заг. ред. В. М. Пічі та Я. Б. Турчин. 2-ге вид. випр. і доповн. Львів : «Новий Світ-2000», 2020. 318 с.
3. Соціальна і гуманітарна політика : підручник / В. П. Трощинський, В. А. Скуратівський, М. В. Кравченко та ін. ; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського. К. : НАДУ, 2016. 792 с.
4. Управління соціальним та гуманітарним розвитком : курс лекцій. / Укладачі: С. М. Домбровська, В. П. Садковий. Харків : НУЦЗУ, 2018. 189 с.

Допоміжна література

5. Антонова С. Є., Пігарчук М. Г. Державна підтримка розвитку приватної медицини: фінансовий аспект. *Інвестиції: практика та досвід*. № 11, 2023. URL:

<https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1650/1662>.

6. Антонова С. Є., Данилюк А. Зарубіжний досвід державного регулювання сфери охорони здоров'я з використанням технологій телемедицини. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 1, 2023. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/997/1006>.

7. Антонова С. Є., Микосянчик Т. В. Діяльність органів місцевого самоврядування в розвитку дошкільної освіти м. Сарни Рівненського області. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 12. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1880>.

8. Антонова С. Є., Мартинюк Г. Ф. Інформаційна культура працівників бібліотечних установ. *Інноваційні технології в освіті* : зб. матеріалів Міжнародної науково-технічної конференції, 9-11 квітня 2019 року, м. Івано-Франківськ / Національний технічний університет нафти і газу; відповідальні за випуск Чеховський С. А., Піндус Н. М. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 286 с.

9. Антонова С. Є. Державна політика у сфері професійної освіти. *Стратегія і тактика державного управління*: зб. наук. пр. 2018. Вип. 1-2.

10. Антонова С. Є., Нестерчук А. Аналіз державного управління системою охорони здоров'я у воєнний час. *Соціально-компетентне управління та безпека підприємницьких структур в умовах воєнної економіки*: матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, (28-29 жовтня 2022 року), м. Луцьк : СПД Галяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2022. 315 с. С. 198–199.

11. Антонова С. Є. Деякі аспекти державної молодіжної політики України. *Економіка, фінанси, облік та право: стратегічні пріоритети розвитку в умовах глобалізації*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Полтава, 2019. Ч. 6. 63 с. С. 28–29. URL: <http://www.economics.in.ua/2019/04/6.html>.

12. Балака Б. О. Публічне управління у сфері соціальної політики. URL:

[file:///C:/Users/%D0%A1%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B0/Downloads/document%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D0%A1%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B0/Downloads/document%20(1).pdf).

13. Антонова С. Є. Вплив місцевих органів управління на розвиток культури в Рівненському районі Рівненської області. Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: мат-ли Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Херсон, 2017. С. 111-113. URL: <http://www.ksau.kherson.ua/>.

14. Беззуб І. Оновлення державної молодіжної політики в Україні. Громадська думка про правотворення. Київ, 2021 № 9 (214). С. 15–25. URL: <http://nbuviap.gov.ua/images/dumka/2021/9.pdf>.

15. Бондаренко С. М., Бугас Н. В. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1∓z=1981> DOI: 10.32702/2307-2156-2021.

16. Чанишева Г. Соціальна політика: поняття, цілі та правове забезпечення. *Підприємство, госп-во і право* : наук.-практ. госп.-прав. журн. Київ : ТОВ Гарантія, 2020. N 11. С. 80–85.

Нормативно-правові акти

17. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> .

18. Про соціальний діалог в Україні : Закон України від 23.12.2010 р. No2862-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text>.

19. Кодекс законів про працю України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> .

20. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22.10.1993 р. № 3551-12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12> .

21. Про державну допомогу сім'ям з дітьми : Закон України від 21.11.1992 р. № 2811-12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12> .

22. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям : Закон України від 01.06.2000 р. № 1768-14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14> .

23. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 21.03.1991 р. № 875-12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12> .

Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-19. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19> .

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України, законодавство України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/a#Find>.

2. Офіційний Web-сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>.

3. Офіційний Web-сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.

4. Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України . URL :<https://www.msp.gov.ua/>.

5. Офіційний веб-сайт Пенсійного фонду України. URL : <https://www.pfu.gov.ua/>.

6. Міністерство інформаційної політики України [Електронний ресурс] : Єдиний вебпортал органів виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/catalog/ministerstvo-informatsiynoi-politiki-ukraini>

7. Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України [Електронний ресурс] : Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/catalog/ministerstvo-z-pitan-timchasovookupovanih-teritoriy-ta-vnutrishno-peremishchenikh-osib-ukraini>.

8. Міністерство культури України [Електронний ресурс] : Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/catalog/ministerstvo-kulturiukraini>.

9. Міністерство молоді та спорту України Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/catalog/ministerstvo-molodi-ta-sportuukraini>.

10. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс] : Офіційний веб-портал. URL: <https://mon.gov.ua/ua>.

11. Міністерство охорони здоров'я України [Електронний ресурс] : Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/catalog/ministerstvo-okhoroni-zdorovya-ukrain>.

12. Міністерство соціальної політики [Електронний ресурс] : Офіційний веб-портал. URL: <https://www.msp.gov.ua/>

8. Урядовий портал [Електронний ресурс] : Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>.

13. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, пл. Короленка, 6). URL: <http://libr.rv.ua/>.

14. Наукова бібліотека НУБГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75). URL: http://nuwm.edu.ua/MySql/page_lib.php.